

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Історичний факультет

Кафедра нової та новітньої історії зарубіжних країн

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки

для студентів

галузь знань	01 «Освіта/Педагогіка»
спеціальність	014 «Середня освіта»
предметна спеціальність	014.03 «Середня освіта (Історія)»
освітній рівень	Перший (бакалаврський)
освітня програма	«Середня освіта (Історія)»
вид дисципліни	Обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2021/2022
Семестр	5
Кількість кредитів ECTS	7
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладачі: Грищенко Тарас Арнольдович, доктор історичних наук, доцент, доцент кафедри нової та новітньої історії зарубіжних країн

Комаренко Олександр Юрійович, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри нової та новітньої історії зарубіжних країн

Пролонговано: на 2022/2023 н.р. (підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

Розробники: Грищенко Тарас Арнольдович, доктор історичних наук, доцент, доцент кафедри нової та новітньої історії зарубіжних країн

Комаренко Олександр Юрійович, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри нової та новітньої історії зарубіжних країн

ЗАТВЕРДЖЕНО

Завідувач кафедри нової та
новітньої історії зарубіжних країн

 (Олег МАШЕВСЬКИЙ)

Протокол № 15 від «29» червня 2021р.

Схвалено науково-методичною комісією історичного факультету

Протокол від «26» серпня 2021 року № 7

Голова науково-методичної комісії Наталія ТЕРЕС

1. Мета дисципліни – сформувати у студентів систематизовані знання про новітню історію провідних країн Західної Європи та Північної Америки.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. *Знати* основні події, дійових осіб, факти історії країн Західної Європи і Північної Америки до 1918 року.

2. *Вміти* визначити характерні риси, властиві для суспільного ладу, державного устрою й економічно-господарського комплексу країн Західної Європи та Північної Америки.

3. *Володіти елементарними навичками* джерельної критики, історичного аналізу, встановлення причинно-наслідкових зв'язків.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Ознайомлення з історіографією й науковими результатами дослідження історії провідних країн Західної Європи і Північної Америки. Розкриття обставин формування національної історії зазначених країн у період від 1918 р. до сучасності. Визначення причин, суб'єктів, ролі історичних діячів, які сприяли розвитку новітньої історії країн Західної Європи та Північної Америки. З'ясування місця країн Західної Європи та Північної Америки у всесвітньо-історичному процесі. Висвітлення впливу спільних і відмінних тенденцій у розвитку окремих країн Західної Європи та Північної Америки в новітній час.

4. Завдання (навчальні цілі): полягають у формуванні в студентів цілісної системи знань про новітню історію. У результаті вивчення дисципліни студенти повинні *засвоїти* елементи науково-дослідної роботи, *вміти* системно оцінювати головні тенденції, динаміку, події з новітньої історії країн Західної Європи та Північної Америки, всебічно аналізувати історичні джерела, набути практичні навички роботи із науковою літературою, їх застосування в підтвердженні чи спростуванні існуючих концепцій розвитку новітньої історії країн Західної Європи та Північної Америки.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1.	<i>Знати</i> періодизацію новітньої історії США і країн Західної Європи (1918 – 1945 рр.)	Лекція, семінар, самостіна робота	Усне опитування, екзамен	10%
1.2.	<i>Знати</i> наслідки Першої світової війни для США і країн Західної Європи	Лекція, семінар, самостіна робота	Екзамен	10%
1.3.	<i>Знати</i> основні етапи розвитку США і країн Західної Європи у міжвоєнний період	Лекція, семінар, самостіна робота	Усне опитування	6%
1.4.	<i>Знати</i> особливості політичного, соціально-економічного, культурного життя США і країн Західної Європи (1918 – 1945 рр.)	Лекція, семінар, самостіна робота	Контрольна робота	10%
1.5	<i>Знати</i> причини виникнення німецького питання після другої світової війни та виникнення двох німецьких держав у Європі	Лекція, семінар	Усне опитування	4%
1.6	<i>Знати</i> тенденції розвитку німецького економічного дива, зовнішньополітичний курс ФРН за канцлера К. Аденауера	Лекція, семінар	Усне опитування	3%

1.7	Знати факти розвитку нової східної політики ФРН та її вплив на процес розрядку міжнародного напруження	Лекція, семінар	Усне опитування	3%
1.8	Знати передумови та наслідки вирішення німецького питання та завершення «холодної війни» в Європі	Лекція, семінар	Контрольна робота	10%
2.1.	Вміти аналізувати джерельну базу (договори, мемуарну літературу тощо) та історіографічний матеріал	Лекція, семінар, самостіна робота	Усне опитування	3%
2.2	Вміти виділяти здобутки і недоліки у діяльності основних лідерів США і країн Західної Європи	Лекція, семінар, самостіна робота	Усне опитування	4%
2.3.	Вміти визначати причини початку Другої світової війни	Лекція, семінар, самостіна робота	Есе	6%
2.4.	Вміти аналізувати основні напрямки зовнішньої політики країн Західної Європи у міжвоєнний період, політику «умиротворення»	Лекція, семінар, самостіна робота	Усне опитування	3%
2.5	Вміти аналізувати особливості розвитку Франції у 1945-1958 роках	Лекція, семінар	Усне опитування	3%
2.6	Вміти тлумачити специфіку внутрішньополітичного і зовнішньополітичного курсу президента Франції Шарля де Голля	Лекція, семінар	Усне опитування	3%
2.7	Вміти характеризувати особливості історичного шляху Великої Британії після другої світової війни	Лекція, семінар	Іспит	3%
2.8	Вміти аналізувати розвиток Франції на початку XXI століття	Лекція, семінар	Усне опитування	3%
2.9	Вміти тлумачити тенденції розвитку США в 1945-1963 роках	Самостійна робота	Есе	3%
2.10	Вміти узагальнювати факти впливу війни у В'єтнамі на новітню історію США	Самостійна робота	Усне опитування	3%
2.11	Вміти визначати причини перемоги США у «холодній війні»	Лекція, семінар	Іспит	10%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (ОК 18.)	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	2.10	2.11
Програмні результати навчання																			
1. Знати історичну термінологію та наукову періодизацію історичних процесів.	+																		
2. Знати та розуміти основні концепції, теорії та етапи розвитку історичної науки, орієнтуватися на її сучасні досягнення.			+									+							
3. Знати методи формування історичних понять і закономірностей та розуміти взаємозв'язок між ними.			+	+	+														
9. Вміти пояснити та провести аналіз суспільних явищ, процесів і тенденцій у державі та світі, концепцію сталого		+				+	+	+						+	+				+

розвитку людства.																					
15. Вміти характеризувати об'єктивно та неупереджено історичні події та постаті різних історичних періодів.									+				+	+					+	+	+
16. Уміти переносити систему наукових історичних знань у площину навчального предмета історії, чітко і логічно розкривати основні теорії та етапи розвитку історичної науки.																					

7. Схема формування оцінки.

Контроль знань студента здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Загальну кількість балів студента формують семестрові бали, отримані з усіх тем двох змістових модулів (бали, отримані під час семінару (під час усних опитувань); бали, отримані за самостійну роботу (за виконання есе); бали, отримані під час модульного контролю, а також бали, отримані під час складання підсумкового контролю (іспит) (а саме за письмові розгорнуті відповіді на питання білета).

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Контрольна робота 1: РН 1.2. – 10 балів/6 балів*.
2. Контрольна робота 2: РН 1.8. – 10 балів/6 балів*.
3. Есе 1: РН 2.3. – 8 балів/5 балів*.
4. Есе 2: РН 2.9 – 8 балів/5 балів*.
5. Робота на семінарських заняттях ЗМ1: РН 1.3., 1.4., 2.1., 2.2., 2.4. – 12 балів/7 балів*.
6. Робота на семінарських заняттях ЗМ2: РН 1.5., 1.6., 1.7., 2.5., 2.6., 2.7., 2.8. – 12 балів/7 балів*.

* Максимальний бал / пороговий бал для отримання позитивної оцінки з відповідної форми контролю.

- підсумкове оцінювання:

- форма оцінювання – іспит;
- максимальна кількість балів, які може отримати студент – **40 балів**;
- форма проведення іспиту – письмова, види завдань – загальні теоретичні завдання, які потребують розгорнутих відповідей;
- мінімальний пороговий рівень екзаменаційної оцінки, за якої іспит вважається складеним – **24 бали**.

Необхідна умова допуску до іспиту: студент не допускається до іспиту, якщо під час семестру набрав менше, ніж 20 балів (критично-розрахунковий мінімум).

Рекомендований мінімум допуску до іспиту **36 балів**.

7.2 Організація оцінювання:

Контроль знань студента здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Загальну кількість балів студента формують семестрові бали, отримані з усіх тем двох змістових модулів (бали, отримані за модульні контрольні роботи (у формі тестування); бали, отримані за самостійну роботу (за підготовку рефератів); бали отримані під час усних опитувань).

Зміст курсу поділений на 2 змістових модулі. Кожний змістовий модуль включає в себе лекції, семінари, самостійну роботу студентів, які завершуються рейтинговим контролем рівня засвоєння знань програмного матеріалу відповідної частини курсу. У змістовий модуль 1 (ЗМ1) входять теми 1 – 9, у змістовий модуль 2 (ЗМ2) – теми 10 – 19.

Оцінка успішності знань студентів здійснюється в двох формах: семестрове оцінювання (контрольні роботи, усне опитування, реферати) і підсумкове оцінювання (іспит).

Загальна сума балів – 100 балів (із них, семестрове оцінювання – максимум 60 балів; підсумкове оцінювання (іспит) – максимум 40 балів).

<i>Змістовий модуль 1</i> Історія США і країн Західної Європи (Велика Британія, Італія, Франція, Іспанія, Німеччина) у 1918 – 1945 рр.			<i>Змістовий модуль 2</i> США, Велика Британія, Німеччина і Франція від 1945 р. до сучасності.			Іспит
30 заліковий бал (максимум) 18 балів (мінімум)			30 залікових балів (максимум) 18 балів (мінімум)			
<i>Семінари</i>	<i>Самостійна робота</i>	<i>Модульний контроль</i>	<i>Семінари</i>	<i>Самостійна робота</i>	<i>Модульний контроль</i>	
12 (максимум)	8 (максимум)	10 (максимум)	12 (максимум)	8 (максимум)	10 (максимум)	
7 (мінімум)	5 (мінімум)	6 (мінімум)	7 (мінімум)	5 (мінімум)	6 (мінімум)	24 (мінімум)

Упродовж семестру оцінюється робота студента *під час кожного семінару* (доповідь, доповнення, участь у дискусії). Під час семінару студент має можливість досягти від 1 до 12 балів. Критеріями оцінювання відповіді студента під час семінару є:

- повнота розкриття питання 12-10 балів;
- логіка викладення 3 бали;
- використання основної і додаткової літератури 3 бали;
- аналітичні міркування, вміння робити висновки 3 бали.

Таблиця переведення балів за роботу на семінарських заняттях у залікові бали.

Залікові бали	Набрана кількість балів з одного змістового модуля
12	67 – 72
11	61 – 66
10	55 – 60
9	49 – 54
8	43 – 48
7	37 – 42
6	31 – 36
5	25 – 30
4	19 – 24
3	13 – 18
2	7 – 12
1	1 – 6

САМОСТІЙНА РОБОТА

Предметом самостійної роботи студентів є опрацювання ними як окремих тем програми курсу в цілому, так і деяких розділів тем. Перевірка рівня засвоєння матеріалу самостійно опрацьованих тем чи окремих розділів здійснюється у вигляді есе. Самостійна робота студентів оцінюється в діапазоні від 0 до 8 балів.

Критерії оцінювання есе:

- глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція – 8-7 балів;
- обґрунтоване розкриття проблеми – 7-6 балів;
- питання розрите неповно – 6-5 балів;
- компілятивна робота, наявність помилок – 4-3 бали;
- розкритий лише один аспект – 2-1 бали;
- есе не зараховане – 0 балів.

Есе студент подає викладачеві не пізніше ніж за два тижні до проведення модульного контролю з відповідного змістового модулю.

На лекційних заняттях проводиться усне опитування студентів щодо аналізу джерельної бази і історіографічного матеріалу даної теми, обговорюються особливості політичного, соціально-економічного і культурного розвитку США і країн Західної Європи від 1918 р. до сучасності. Глибоке розкриття питання, ґрунтовне пояснення і власна точка зору оцінюються в 5 балів. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент під час усного опитування – 12 балів.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ

Після завершення відповідно Змістового модулю 1 і Змістового модулю 2 проводяться **модульні контрольні роботи (МК)**, зокрема, контрольна робота ЗМ1 і контрольна робота ЗМ2.

Участь студентів в контрольних заходах обов'язкова. МК проводиться у письмовій тестовій формі. Тест містить 10 тестових завдань, правильна відповідь на кожне з яких оцінюється в 1 бал. Максимальна кількість балів, яку студент може набрати за МК – 10 балів. Студент, який не виконав вимоги по самостійній роботі, не допускається до складання МК, і даний модуль йому не зараховується.

У випадку відсутності студента з поважних причин відпрацювання та перездачі модульних контрольних робіт здійснюються відповідно до чинних в Університеті нормативних документів.

ПІДСУМКОВА КОНТРОЛЬНА РОБОТА (ІСПИТ)

Екзаменаційний білет з курсу містить 2 питання, кожне з яких оцінюється від 0 до 20 балів.

- глибоке, теоретично обґрунтоване розкриття питання, відображена власна позиція – **18 – 20 балів**;
- обґрунтоване розкриття питання з певними фактологічними неточностями – **15 – 17 балів**;
- відповідь не дає повного розкриття питання, немає власної позиції – **12 – 14 балів**;
- неповне розкриття питання, але наявні певні знання – **9 – 11 балів**;
- питання розкриті фрагментарно, наявні фактологічні помилки – **8 – 10 балів**;
- відповідь неповна, наявні суттєві помилки при викладі – **5 – 7 балів**;
- відповідь має значні помилки елементарного рівня – **1 – 4 бали**.
- відсутність відповіді на питання – **0 балів**.

Підсумкова оцінка в балах розраховується як сума балів, отриманих студентами за змістові модулі та відповіді на питання екзаменаційного білета.

Для студентів, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж критично-розрахунковий мінімум – 20 балів для одержання допуску до іспиту необхідно у визначені викладачем дні пройти співбесіду з пропущених семінарських занять і лекцій з тим, щоб набрати критичний мінімум і допуститися до перескладання іспиту.

Рекомендований мінімум для допуску до іспиту – 36 балів.

При простому розрахунку отримаємо:

	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	ПМК / іспит	Підсумкова оцінка
<i>Мінімум</i>	18	18	24	60
Максимум	30	30	40	100

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій і семінарських занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	Самостійна робота
Змістовий модуль 1. Історія США і країн Західної Європи (Велика Британія, Італія, Франція, Іспанія, Німеччина) у 1918 – 1945 рр.				
1	Вступ. Тема 1. Предмет курсу «Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки». Мета та основні завдання курсу. Джерельна база та історіографія	2		4
2	Тема 2. Встановлення Версальсько-Вашингтонської системи міжнародних відносин		2	8
3	Тема 3. Сполучені Штати Америки (1918 – 1939 рр.)	8		8
4	Тема 4. Велика Британія (1918 – 1939 рр.)	5		6
5	Тема 5. Італія (1918 – 1939 рр.)		4	4
6	Тема 6. Франція (1918 – 1939 рр.)		2	8
7	Тема 7. Іспанія (1918 – 1939 рр.)		4	4
8	Тема 8. Німеччина (1918 – 1939 рр.)	8	4	8
9	Тема 9. Друга світова війна (1939 – 1945 рр.)	5		7
10	Есе 1			3
11	Контрольна робота 1	1		
Змістовий модуль 2. США, Велика Британія, Німеччина і Франція від 1945 р. до сучасності.				
12	Тема 10. Велика Британія у 1945-1979 рр.	4		8
13	Тема 11. Правління британських консерваторів у 1979-1997 рр.	4	4	6
14	Тема 12. Велика Британія в кінці 20 – на початку 21 ст.	2		8
15	Тема 13. Німеччина від краху Третього рейху до об'єднання.	4	2	4
16	Тема 14. ФРН від об'єднання до початку 21 ст.	2		8
17	Тема 15. Франція у 1945-1958 рр.	2	2	4
18	Тема 16. Франція від президентства Ш. де Голля до початку 21 ст.	2		8
19	Тема 17. США у 1945-1960 рр.	4	4	4
20	Тема 18. США у 1960-1980 рр.	3	2	2
21	Тема 19. США в кінці 20 – на початку 21 ст.	3		5
22	Есе 2			3
23	Контрольна робота 2	1		
24	ВСЬОГО	60	30	120

Загальний обсяг **210 год.**, у тому числі:

Лекції – **60 год.**

Семінари – **30 год.**

Самостійна робота – **120 год.**

9. Рекомендовані джерела:

Основна:

1. Арон Р. Мир і війна між націями. – К., 2000.
2. Бжезінський З. Велика Шахівниця. — Івано-Франківськ, 2000.
3. Гантінгтон С. Протистояння цивілізацій та зміна світового порядку. – Львів, 2006.
4. Дейвіс Н. Європа. Історія / Дейвіс Н. [пер. з англ. П Таращук– К.: Основи, 2001 – 1464 с.

5. Дюррозель Ж.-Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів. – Київ: Основи, 2005.
6. Іваницька О.П. Новітня історія країн Європи та Америки (1945-2013): навч. посіб. для студентів ВНЗ / О. П. Іваницька ; Вінниц. держ. пед. ун-т ім. Михайла Коцюбинського. – К.: Слово, 2014. - 1052 с.
7. Копійка В., Шинкаренко Т. Європейський Союз: заснування і етапи становлення. – К., 2001.
8. Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки (1918-1945 рр.): посібник / З. А. Баран, Г. М. Кипаренко, С. П. Мовчан, М. М. Швагуляк. – Львів : Афіша, 2008. – 288 с.
9. Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки (1945 р. - початок ХХІ ст.): навч. посіб. / [Баран З. А. та ін.] ; за ред. Михайла Швагуляка ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. - 2-ге вид., перероб. і допов. - Львів : Тріада плюс, 2015. - 705 с.
10. Тіндалл Дж., Шай Д. Історія США. – К., 2013.

Додаткова:

1. Газін В.П. Новітня історія країн Європи та Америки на початку ХХІ ст.: навч. посіб. / В. П. Газін, С. А. Копилов ; Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка. - Кам'янець-Подільський : К-ПНУ ім. І. Огієнка, 2015. - 283 с.
2. Гончар Б. М., Козицький М. Ю., Мордвінцев В. М., Слюсаренко А. Г. Всесвітня історія: Навч. посіб. – К.: Знання, 2002. – 565 с.
3. Грищенко Т.А. Збігнев Бжезінський. Міжнародний стратег у координатах історії. - Київ-Ніжин, 2020.
4. Історія сучасного світу. Навчальний посібник / Ю.А.Горбань та ін. – К.: Телепресінформ, 2001.
5. Колесник В. Ф., Павленко В. М. Історія міжнародних відносин (1918 - 1939): підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. - К. : Київський університет, 2012. - 287 с.
6. Комаренко О.Ю. Історія повторюється: неспроможність світових сил миру й демократії запобігти розв'язуванню планетарної війни в 2-й половині 1930-х років // Європейські історичні студії: науковий журнал. – № 21. – К., 2022. – С. 82-93. (у співавторстві).
7. Крушинський В. Ю. Об'єднання Німеччини / В. Ю. Крушинський, Р. А. Кривонос // Міжнародні відносини та світова політика. – К., 2010. – С. 365 – 405.
8. Лангевіше Д. Нація, націоналізм, національна держава в Німеччині і в Європі. – К., 2008.
9. Міжнародні відносини та зовнішня політика 1980 – 2000 роки. – К., 2001.
10. Павлюк В.В. Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки (1918-1945 рр.): підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Віктор Павлюк. - Л. : Піраміда, 2010. - 281 с.
11. Світ у другій половині ХХ - на початку ХХІ ст.: основні тенденції політичного та соціально-економічного розвитку: навч. посіб. / Олександр Сич, Андрій Мінаєв; Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. – Чернівці : Наші книги, 2010. – 199 с.
12. Яковенко Н. Л. Коротка історія Британії. – К., 1999.
13. The Treaty of Versailles. A Concise History /Michael S. Neiberg. Published in the United States of America by Oxford University Press 198 Madison Avenue, New York, NY 10016, United States of America. – 112 p.

10. Додаткові ресурси:

НАТО – <http://www.nato.int>

ООН – <http://www.un.org>